

ဒီနေ့စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းနဲ့ အမေရိကန်အင်ပါယာ

အမေရိကန်ဒေါ်လာကျဆင်းနေပါတယ်။ ဘာကျဆင်းတာလဲဆိုရင် သူ့ရဲ့တန်ဖိုး၊ သူ့ရဲ့အရေးပါမှု၊ သူ့ရဲ့အဆင့်နေရာ၊ အဖက်ဖက်ကကျဆင်းနေတာပါလို့ ပြောရပါမယ်။ မကြာခင်ကမှ အမေရိကန်အစိုးရဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်က အနားယူသွားတဲ့ အယ်လင်ဂရင်းစပင်(Alan Greenspan)က အသုံးပြုလိုက်တဲ့နိမိတ်ပုံကတော့ အခုအမေရိကန်နိုင်ငံကြုံတွေ့နေရတဲ့ စီးပွားရေး ကပ်ဟာ ရာစုနှစ်တခုမှာ တခါလောက်သာကြုံရတဲ့ ငွေရေးကြေးရေးဆူနာမီကြီးဖြစ်ပါသတဲ့။

ကွယ်လွန်သူဂျာမန် ဘောဂဗေဒပညာရှင်ဟိုတကာက “ငွေကြေးဈေးကွက်ဟာ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ဗဟိုဌာနချုပ်ဖြစ်တယ်” လို့ပြောဖူးပါတယ်။ သူ့ဒီလိုပြောချိန်ဟာ ညူးယောက်မြို့ကြီးက နိုင်ငံတကာငွေကြေးလောကရဲ့ ဗဟိုအချက်အခြာဖြစ်လာချိန်နဲ့ အမေရိကန်ဒေါ်လာက နိုင်ငံတကာသုံးငွေကြေးဖြစ်လာချိန်တို့နဲ့ တိုက်ဆိုင်နေပါတယ်။ သူ့အရင်ကကမ္ဘာ့ငွေကြေးဈေးကွက်ဟာ လန်ဒန်မှာဗဟိုပြုခဲ့တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ကမ္ဘာစစ်နှစ်ခု၊ အထူးသဖြင့်ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကို တိုက်လိုက်ရတော့ အင်္ဂလိပ်ရဲ့စီးပွားရေးဟာ ပုံကျ သွားပါတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့မြို့စားဘဝရောက်သွားပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးမှာ စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးစနစ်တွေကို ပြန်ထိန်းညှိကြတဲ့ ဘရက်တင်ဝုဒ်စ်ကွန်ဖရင့်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာဟာ ရွှေနှံတန်ဖိုးတည်းကမ္ဘာသုံးငွေကြေးဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်ဒေါ်လာကို ရွှေတအောင်စနဲ့အသေသတ်မှတ်ခဲ့တဲ့အတွက် ဒေါ်လာဟာစံထားရတဲ့ငွေကြေးလိုဖြစ်လာခဲ့ပြီး အမေရိကန် နိုင်ငံဟာအဲဒီလိုငွေကြေးကို ထင်သလိုထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာဒီနိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေး ထိုးတက်ဖို့ဖြစ်လာခဲ့ ပါတယ်။ တဖက်ကပြန်ပြောရင်တော့ ဘရက်တင်ဝုဒ်စ်ကွန်ဖရင့်ဟာ အမေရိကန်ကိုအင်အားအကြီးဆုံးစိုလ်ကြီးဖြစ်လာအောင် အခြေအနေတွေ ဖန်တီးပေးခဲ့တာပါ။ တချိန်ထဲမှာ ဒီဘရက်တင်ဝုဒ်စ်ကချမှတ်လိုက်တဲ့ အဆောက်အအုံဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံပူပါ ပါဝါလုပ်နိုင်ရေးအတွက် ဘဏ္ဍာရေးအာမခံချက်လိုလည်းဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ အမေရိကန်ဟာ တန်ပြန်တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းတွေ၊ ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးလုပ် ငန်းတွေကိုငွေကြေးထောက်ပံ့တာ၊ အဲဒီအတွက် စစ်မဟာမိတ်တွေဖွဲ့တာ၊ ကမ္ဘာအနှံ့စစ်စခန်းတွေချထားတာ၊ အရင်းရှင်ကမ္ဘာ အတွင်းသူတို့ရဲ့စက်မှုလုပ်ငန်းနဲ့ ဘဏ်လုပ်ငန်းတွေဖြန့်ကျက်ထည့်သွင်းတာတွေကို ဇောက်ချပြီးလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ စူပါ ပါဝါအဖြစ်ရပ်တည်မှုဟာ သူ့ဒေါ်လာကရူပါငွေကြေးဖြစ်နေတာနဲ့ခွဲမရပါဘူး။ အဲဒီလိုစူပါဘဝရဲ့အထွတ်အထိပ်ဟာ အမေရိကန်ရဲ့ ရွှေခေတ်လို့ခေါ်ကြတဲ့ ၅၀စုနှစ်များနဲ့၆၀စုနှစ်များအတွင်းမှာပါ။ အဲဒီတုန်းက ကမ္ဘာမှာကုန်သွယ်ရေးအရ ထိပ်တန်းမှာနေတဲ့ နိုင်ငံတွေနဲ့ လုပ်ငန်းကြီးတွေက အမေရိကန်ဒေါ်လာကို ကမ္ဘာသုံးငွေသဖွယ်လက်ခံထားလေတော့ အမေရိကန်နိုင်ငံပိုင်တဲ့ ရွှေအရေ အတွက်ဟာလည်း တိုးပြီးရင်း တိုးရင်းသာဖြစ်နေခဲ့တာပါ။ ကျောထောက်နောက်ခံရွှေရဲ့ရာခိုင်နှုန်းဟာ ၁၉၃၈ခုနှစ်အကုန်မှာ ၅၂%ရှိ ရာကနေ ၁၉၆၇ခုနှစ်အကုန်မှာ ၅၈%တောင်ဖြစ်လာပါတယ်။

ဒါပေမဲ့အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ ငွေပေးငွေယူရင်းတမ်းဟာ ၁၉၅၀ခုနှစ်ကစလို့ ဆူးအက်တူးမြောင်းစစ်ပွဲကာလ တနှစ်ကလွဲပြီး နှစ်စဉ်လိုအပ်မှုပြနေခဲ့တာပါ။ ဒီလိုကွာဟမှုပြတာရဲ့အကြောင်းရင်းဟာ ကုန်သွယ်ရေးကြောင့်မဟုတ်ပါဘူး။ အဓိကအကြောင်းက အမေရိကန်ရဲ့ပြည်ပမှာလုပ်နေတဲ့ စစ်ရေးနဲ့တခြားအဖျက်လုပ်ငန်းတွေကြောင့်သာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအထဲမှာသူတို့ရဲ့နောက်လိုက်ခွေး အစိုးရတွေကို ထောက်ပံ့တာ၊ စစ်အခြေခံစခန်းတွေကိုထိန်းသိမ်းကျွေးမွေးတာ၊ ရုပ်သေးစစ်တပ်တွေကိုငွေကြေးထောက်ပံ့တာ၊ စစ်တိုက်ရတာ၊ တခြားနိုင်ငံအတွင်းရေးတွေကို ဝင်စွက်ဖက်ရတာ စတာတွေပါဝင်ပါတယ်။ ၁၉၆၇ခုနှစ်မှာဆိုရင် ဝါရှင်တန်ရဲ့ငွေပေး ငွေယူရင်းတမ်းမှာ ကုန်သွယ်ရေးဘတ်ဂျက်က ၇.၉သန်းအပိုပြခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးစစ်ရေးဘတ်ဂျက်တော့ ၁၁.၉ဘီလီယံအပိုပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့အမေရိကန်ရဲ့ အရိရွှေတွေရဲ့တန်ဖိုးဟာ ၁၉၅၅ခုနှစ်နှစ်ကုန်မှာ ၂၁.၈ဘီလီယံရှိရာကနေ ၁၉၆၈ခုနှစ်မေလမှာ ၁၀.၇ဘီလီယံကို ကျဆင်းလာပါတယ်။ အမေရိကန်လိုနိုင်ငံအဖို့ပြောရရင် အရိရွှေနဲ့တခြားနိုင်ငံတွေကရစရာရှိတဲ့ ဒေါ်လာအချိုးအစားက သူတို့အဖို့ ဘယ်လောက်လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတာကို ပြဋ္ဌာန်းပါတယ်။ နှစ်တွေကြာလာလို့ဒီလိုကွာဟမှုတွေဆက်တိုက်ပြလာတာနဲ့အမျှ ဒေါ်လာကို အများသုံးငွေအဖြစ်သဘောထားတာဟာ မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်သထက်ဖြစ်လာပါတယ်။ ၁၉၇၁ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၅ရက်နေ့မှာ သမ္မတနစ်ဆင်က အမေရိကန်ဒေါ်လာနဲ့ ရွှေနှံ့လဲလှယ်နှုန်းအသေသတ်မှတ်ထားမှုကို သူတို့ဖက်က တရားဝင်ဖျက်သိမ်းကြောင်း ကျေညာခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ ငွေကြေးပေါ်လစီ၊ ဒါမှမဟုတ်စနစ်တွေနဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ကိုထိန်းထားနိုင်မယ်ဆိုတဲ့အမြင်တိမ်းစောင်းမှုကို တခါတည်းပျောက်ကွယ်သွားစေခဲ့ပါတယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်းငွေကြေးစနစ်နဲ့ နိုင်ငံရေးစစ်ရေးမဟာမိတ်တွေလည်းတုန်လှုပ် ကုန်ခဲ့ရပါတယ်။

ဒီနေရာမှာကြုံလို့ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့စစ်သုံးစရိတ်ကိုထောက်ပြချင်ပါတယ်။ မစပ်စုဖူးသူတွေအဖို့အံ့မခန်းဖြစ်မှာပါ။ ၂၀၀၇ခုနှစ် တုန်းက အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့စစ်ရေးအသုံးစရိတ်ဟာ ၅၅ဘီလီယံဒေါ်လာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ၆နှစ်အတွင်း ၆၀%တိုးလာတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာတကမ္ဘာလုံးက စစ်အသုံးစရိတ်စုစုပေါင်းရဲ့၄၅%ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တခြားစစ်ရေးဆံ့တဲ့အသုံးစရိတ်တွေပါထည့်ပေါင်းလိုက်ရင် ၂၀၀၇ခုနှစ်မှာ အမေရိကန်က စစ်ရေးအတွက်သုံးတာဟာ ဒေါ်လာ ၁ထရီလီယံ (ဘီလီယံထောင်)ရှိလိမ့်မယ်လို့ တွက်ကြပါတယ်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးကနေ ၁၉၆၀စုနှစ်များအထိ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဟာ ၄%နဲ့ ၇%အကြားရှိနှုန်းနဲ့ အဟုန်ကြီးစွာ တိုးတက်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၇၀စုနှစ်များနောက်ပိုင်းကစပြီး တိုးတက်မှုနှုန်းဟာ ၂%နဲ့ ၄%အကြားသာရှိပြီး အင်မတန်မှနှေးကွေးလှပါတယ်။ ၂၀၀၁ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၀၂ခုနှစ်တို့မှာတော့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဟာ အကြပ်ဆိုက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစီးပွားရေးနှေးကွေးမှုနောက်ပိုင်း အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေးဟာ နည်းနည်းမှအားရစရာမကောင်းခဲ့ပါဘူး။

၂၀၀၁ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေးကို အိမ်တွင်းသုံးစွဲမှုတိုးများလာမှုက ဆွဲခေါ်သွားတယ်လို့ဆိုရင် မမှားပါဘူး။ ဒီသုံးစွဲမှုဟာအခုအခါ အမေရိကန်နိုင်ငံရှိဒီပီရီဂျီပီတောင်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့အိမ်ထောင်စုတွေမှာ စီးပွားရေးမကောင်းတာ၊ ဝင်ငွေမကောင်းတာတွေရှိနေတော့ သူတို့ကသုံးစွဲတယ်ဆိုတာမှာ အကြွေးသုံးစွဲတဲ့ရာခိုင်နှုန်းက အများကြီးဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ဒီနိုင်ငံမှာအိမ်ထောင်စုများရဲ့ကြွေးတင်မှုဟာ အရင်က သုံးစွဲနိုင်တဲ့ဝင်ငွေရဲ့၉၀%ရှိရာကနေ ၂၀၀၀ခုနှစ်လောက်ဆိုမှာ ၁၀၃%ဖြစ်လာပြီး ၂၀၀၆-၀၇ခုနှစ် မှာတော့ ၁၄၀%တောင်ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ကြွေးပြန်ဆပ်ရတာကိုက သုံးစွဲနိုင်တဲ့ဝင်ငွေရဲ့ ၁၄%လောက်ရှိပြီး ဒါဟာသမိုင်းစံချိန်သစ်ဖြစ်ပါတယ်။ တဖက်မှာကျတော့ အိမ်ထောင်စုများရဲ့စုစုပေါင်း ပုံမှန်အားဖြင့် သုံးစွဲနိုင်တဲ့ဝင်ငွေရဲ့၁၀%လောက်ရှိရာကနေ အခုအခါမှာ သူညာကိုရောက်သွားပါတယ်။

ဒီလိုအိမ်ထောင်စုတွေရဲ့သုံးစွဲမှုအပေါ်မှီခိုနေရတဲ့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုဟာ အဲဒီအိမ်ထောင်စုတွေရဲ့လက်ထဲမှာရှိနေတဲ့ စတော့တန်ဖိုးတွေ၊ အိမ်-ခြံတွေရဲ့တန်ဖိုး စတာတွေနဲ့ဆက်နေပါတယ်။ လူတွေဟာ ဒီအယင်အီလက်ထရွန်းနစ်ဈေးကွက် အကြောင်းပြုပြီး စီးပွားရေးကောင်းလိုက်တဲ့ ကာလဆီတုန်းက ဝယ်လိုက်ကြတဲ့စတော့တွေကိုပြုပြီး အကြွေးရတဲ့အိမ်ယာတွေကို အရမ်းဝယ်ကြတာကနေ အဲဒီလေပူဖောင်းတွေပေါက်တော့ ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက်ကုန်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ သာမန်ပြည်သူတွေကတော့ ဒါဟာ ဘာကြီးတွေက လောဘရမက်ကြီးပြီး အရမ်းထုတ်ချေးလို့ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကမ္ဘာမှာအကြီးဆုံးငွေချေးပေးတဲ့ ဂျေပီမော်ဂင်ချေစ် (JP Morgan Chase) တို့လိုဘဏ်ကြီးတွေနဲ့ လေးမန်းဘရားသား (Lehman Brothers)လို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးဘဏ်ကြီးတွေထိပ်ဆုံးက ပြုလဲသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပိုင်နက်ရှင်တိုင်းမိစ ဘောဂဗေဒပညာရှင်/ဆောင်းပါးရှင် မာတင်ဝုလ်(Martin Wolf)က အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ ၂၀ရာစုနှစ်အလယ်ပိုင်းလောက်ကစပြီး ဘဏ္ဍာရေးအရင်းရှင်စနစ်ထဲဝင်ခဲ့တယ်လို့ ရေးဖူးပါတယ်။ ပြောမယ်ဆိုလည်း ပြောစရာပါ။ ၂၀၀၄ခုနှစ်၊ အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကရတဲ့ အမြတ်ငွေဟာဒေါ်လာ ၅၃၄ဘီလီယံရှိခဲ့ပြီး၊ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကရရှိတဲ့ အမြတ်ကတော့ ဒေါ်လာဘီလီယံ ၃၀၀တောင်ရှိပါတယ်။ ဒါဟာအကောင်အထည်မပါပဲ စာရင်းတွေလက်လွှဲတာလုပ်ရင်း ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ (စာရင်းအရ) အမြတ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့အနှစ်လေးဆယ်ကဆိုရင် ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကရတဲ့အမြတ်ဟာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကရတာရဲ့ ၄%သာရှိပါတယ်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ဖို့ပါ။ ဒီလိုနဲ့ငွေကြေးလောကဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နောက်ဆုံး နိုင်ငံရေးကိုတောင် ချုပ်ကိုင်ခြယ်လှယ်တဲ့အဆောက်အအုံကြီးဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ရုပ်ဝတ္ထုအကောင်အထည်ကိုမမြတ်သန်းပဲ ငွေကနေ ငွေ၊ စာရင်းကနေစာရင်းဖြစ်တဲ့ စီးပွားရေးက လွန်ကဲလာတဲ့လက္ခဏာဖြစ်ပါတယ်။

တဖက်မှာတော့လည်း အမေရိကန်နိုင်ငံအဖို့ ကုန်ပစ္စည်းနဲ့ဝန်ဆောင်မှုတွေကို ပြည်ပသို့တင်ပို့တာထက် တင်သွင်းတာက ပိုများလာပါတယ်။ ဒီအနေအထားတွေနဲ့ စစ်သုံးစရိတ်မြင့်တက်လာမှုတို့ကြောင့် အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေးဟာ ငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းကွာဟမှုတွေ ဆက်တိုက်ပြုလာတာဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၆ခုနှစ်က ငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းကွာဟမှုဟာ ဒေါ်လာဘီလီယံ ၈၀၀ ကျော်ပြီး သူတို့ရှိဒီပီရီဂျီပီ ၆%ရှိပါတယ်။ ဒီကွာဟချက်ကို ပြည်ပနိုင်ငံတွေကဝင်ငွေတွေနဲ့ပြန်ထိန်းညှိပါတယ်။ ဥပမာတခုပြရရင် အဲဒီနှစ်မှာ အမေရိကန်ရဲ့ငွေကြေးရှင်းတမ်းက ဒေါ်လာ ၅.၅သန်းအရှုံးပြနေပြီး ဂျပန်နဲ့တရုတ်တို့ကတော့ ဒေါ်လာ ၃.၉သန်းနဲ့ ၉.၁သန်းပိုနေပါတယ်။ သူတို့ကဒီပိုနေတဲ့ငွေတွေကို အမေရိကန်နိုင်ငံထဲမှာပဲ အရင်းအနှီးတွေဝယ်ယူလိုက်ပါတယ်။ အခုဆိုရင် ကမ္ဘာ့ငွေကြေးဈေးကွက်က စာရင်းမညီမျှမှုတွေကို ထိန်းညှိဖို့အတွက် တနေ့ကိုဒေါ်လာ ၂ဘီလီယံလောက်အမေရိကန်နိုင်ငံထဲကို စီးဆင်းနေရပါတယ်။ ဒီအတွက်တွေးတောပူပင်နေကြသူတွေကတော့ အခုလိုမေးခွန်းထုတ်ပါတယ်။ တသက်လုံး ဒီအတိုင်းပဲသွားနေရတော့မှာလားတဲ့။

ဒီတခါအမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအကြပ်ဆိုက်မှုကြီးမှာ သိသိသာသာပေါ်ထွက်လာတဲ့ကိစ္စတခုကတော့ အမေရိကန်က ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ဘောဂဗေဒပညာရှင်တွေပြော-ပြောနေတဲ့ သူတို့နိုင်ငံရဲ့ဈေးကွက်ဘဏ္ဍာရေး၊ လွတ်လပ်စွာစီးဆင်းတဲ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ဆိုတာ အလိမ်အညာသာဖြစ်တယ်ဆိုတာပါပဲ။ ထိပ်တန်းဘဏ်ကြီးတွေဒုက္ခရောက်ကြတော့ သမတကိုယ်တိုင်ရှေ့ကထွက်လာပြီး ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာဘီလုံပေါင်း ၇၀၀နဲ့ပြန်ကယ်တင်တာပါပဲ။ တကယ်က အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ ထိပ်ဆုံးလုပ်ကြီး ၅၀၀စာရင်းထဲမှာ ပါတဲ့လုပ်ငန်းတွေထဲမှာ ၇%လောက်ဟာနိုင်ငံတော်က “ကယ်တင်”ထားရတာတွေပါ။ ဒါ့အပြင်သီးနှံလုပ်ငန်းတွေကို နိုင်ငံတော်က ပံ့ပိုးတယ်ဆိုတာမျိုးတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်။

တကယ်လို့သာ အမေရိကန်ဒေါ်လာကို စီးပွားရေးအရအင်အားကြီးနိုင်ငံတွေက နိုင်ငံတကာငွေအဖြစ်လက်ခံထားမယ်၊ ကိုယ့်အရံငွေတွေကို ဒေါ်လာအဖြစ်ထားမယ်ဆိုရင် ဒေါ်လာဟာရွှေနဲ့တတန်းတည်း အသုံးဝင်တဲ့ငွေကြေးဖြစ်နေမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုဖြစ်ဖို့ဆိုရင် အမေရိကန်ဟာ အစဉ်ပဲ နိုင်ငံရေး-စစ်ရေးအရရော စီးပွားရေးအရပါကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း ဒင်္ဂါမော်ဖြစ်နေဖို့လိုပါတယ်။ ဒါဆိုရင်

သူ့မှာ “မျိုးချစ်” တွေလည်းပေါ်။ “မဟာမိတ်” တွေလည်းပိုင်းပြီး လက်ညှိုးညွှန်ရာရေဖြစ်လို့ ထိသမျှရွှေဖြစ်နေမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ အထက်မှာပြောခဲ့သလိုပဲ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့စီးပွားရေးဟာ သင်္ဘောတစ်စင်းကိုမလွန်ဆန်နိုင်လေတော့ သစ္စာအရှိဆုံးလို့ထင်ရသူတွေကတောင် ဖဲကျည်တာကိုတွေ့လာရပါတယ်။ တလောကပဲ ပြင်သစ်၊ ဂျာမဏီစတဲ့နိုင်ငံတွေဟာ ရုရှား၊ တရုတ်လိုနိုင်ငံများနဲ့ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးစနစ်အသစ်တစ်ခု ထူထောင်ဖို့တိုင်ပင်ကြတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းထွက်ပေါ်လာပါသေးတယ်။

ဒေါ်လာရဲ့တန်ဖိုးဟာ ငါးနှစ်မျှဆက်တိုက်ထိုးကျပြီး ယခုအခါတခြားနိုင်ငံတွေကငွေကြေးမျိုးစုံနဲ့ လဲလှယ်နှုန်းဟာအရင်ထက် ၂၅% တောင်နိမ့်ကျသွားပါတယ်။ ၂၀၀၈ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလမှာ ယူရိုနဲ့လဲနှုန်းဟာ ၁၀၀:၁၄၈ တောင်ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒါဟာ ဒေါ်လာရဲ့ ယူရိုနဲ့လဲလှယ်နှုန်းအမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ၂၀၀၀ခုနှစ်ထက် ၄၀% တောင်ကျသွားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခြေအနေတွေကြောင့် ရေနံတင်ပို့တဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ ရေနံတန်ဖိုးကိုဒေါ်လာနဲ့မသတ်မှတ်တော့ပဲ တခြားတခုခု(ဥပမာယူရို)နဲ့ သတ်မှတ်ဖို့အသံတွေပေးနေကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကိုအီရတ်ကဆာဒမ်ဟူစ်နီက ၂၀၀၀ခုနှစ်မှာလက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါတယ်။ သူကသူ့ရဲ့အရံတွေဒေါ်လာ ၁၀၀ဘီလျံကို ယူရိုတွေအဖြစ်ပြောင်းလဲပစ်လိုက်ပါတယ်။ အဲဒီလုပ်ရပ်ကြောင့် ဆာဒမ်ဟူစ်နီသေဒဏ်ကျသွားတာပါ။ ဆာဒမ်ကိုအမေရိကန်က ၉၁၁အဖြစ်အပျက်မတိုင်မီကတည်းက ဆုံးမဖို့ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေ့ခေတ်အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ ထူးခြားချက်တခုက အရင်လိုအရင်းအနှီးတွေတင်ပို့တာမဟုတ်ပဲ စုပုံယူနေတာဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းမှာ ပြည်ပကိုသူကပေးစရာရှိနေတဲ့အကြေးဟာ သူ့ဂီဗီပီရဲ့ ၂၅% တောင်ရှိနေပါတယ်။ သူဟာ ကမ္ဘာ့အရင်းအနှီးတွေရဲ့ ၆၀% လောက်ကိုစုပုံယူနေတယ်လို့လည်း ပြောကြပါတယ်။ အဲဒီအထဲက ၃၇% ဟာဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေဆီကလာတာပါ။ ဒါကြောင့်အခုကာလမှာ ပိုင်ဆိုင်မှုဟာနိုင်ငံတခု၊ ဒါမှမဟုတ် နိုင်ငံတခုလက်ထဲမှာပဲ စုနေတာမဟုတ်တော့ပဲ နိုင်ငံအများအပြားလက်ထဲမှာပြန့်နေတယ်လို့ ဆိုရမလို့ဖြစ်နေပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုလောက်ကစပြီး ကမ္ဘာပေါ်ရှိတိုင်းပြည်အတော်များများမှာ မယုံနိုင်လောက်တဲ့စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းတွေ ပေါ်ပေါက်နေတာကိုတွေ့ရပါတယ်။ ဒါဟာရှိရင်းစွဲအရင်းရှင်နိုင်ငံကြီးတွေကိုအံ့တုတယ်။ စိမ်းခေါ်တယ်လို့မဆိုနိုင်တောင်မှ အဲဒီနိုင်ငံကြီးတွေကိုရတက်မအေး ဖြစ်စေတာကတော့အမှန်ပါပဲ။

သတိပြုရမှာက အဲဒီနိုင်ငံတွေမှာ အမေရိကန်လို အီရတ်နဲ့အာဖဂန်မှာစစ်နှံနှစ်နေတာမျိုးမရှိပါဘူး။ အခုလောလောဆယ်ဆယ်မှာ အမေရိကန်ရဲ့ကမ္ဘာ့နံပတ်တစ်နေရာနဲ့ အမေရိကန်ဒေါ်လာရဲ့အစွမ်းကို ဘယ်နိုင်ငံ၊ ဘယ်ငွေကြေးက အစားထိုးမယ်ဆိုတာကို ပြောဖို့သိပ်ခက်ပါသေးတယ်။ အခြေအနေတွေက စောတုန်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဝါရှင်တန်ရဲ့တန်ဖိုးအာနုဘော်ရော ဒေါ်လာရဲ့ဩဇာပါ သိသိသာသာကြီးကျဆင်းလာတယ်ဆိုတာကိုတော့ ဘယ်သူမှမငြင်းနိုင်ပါဘူး။ အမေရိကန်အိပ်မက် (American Dream) ဆိုတာကိုဆက်ထိန်းဖို့ဟာ စရိတ်စကြီးလွန်းလှလို့ စဉ်းစားစရာဖြစ်နေပါပြီ။

အခုအခါမှာ ဒေါ်လာတန်ဖိုးကျလို့ အမေရိကန်ရဲ့အဆင့်နေရာလျော့ကျတာလား၊ အမေရိကန်ရဲ့အဆင့်နေရာလျော့ကျတာလားဆိုပြီး ကြက်နဲ့ကြက်ဥဘယ်ဟာက အစလဲဆိုတဲ့မေးခွန်းထုတ်နေရမယ့်အချိန်မဟုတ်ပါဘူး။ မုချဖြစ်ပေါ်လာတော့မယ့် နိုင်ငံတကာအခင်းအကျင်းအသစ်အတွက် စဉ်းစားပြင်ဆင်ကြရမယ့်အချိန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါအမေရိကန်နိုင်ငံကိုယ်တိုင်အပါဖြစ်ပါတယ်။

ရဲဘော်ဖိုးသံချောင်း

(အချက်အလက်များကို အင်တာနက်စာမျက်နှာများက ရပါတယ်။)